

MITEN HYVINVOINTIALUEET JA KUNNAT VOISIVAT TEHOKKAASTI TUKEA LASTEN JA NUORTEN TERVEYTTÄ?

Paulus Torkki

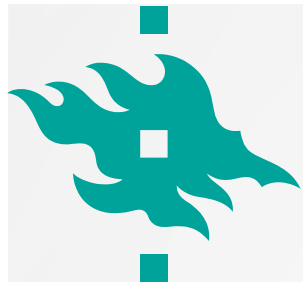
Apulaisprofessori
Helsingin yliopisto

Dosentti
Jyväskylän yliopisto

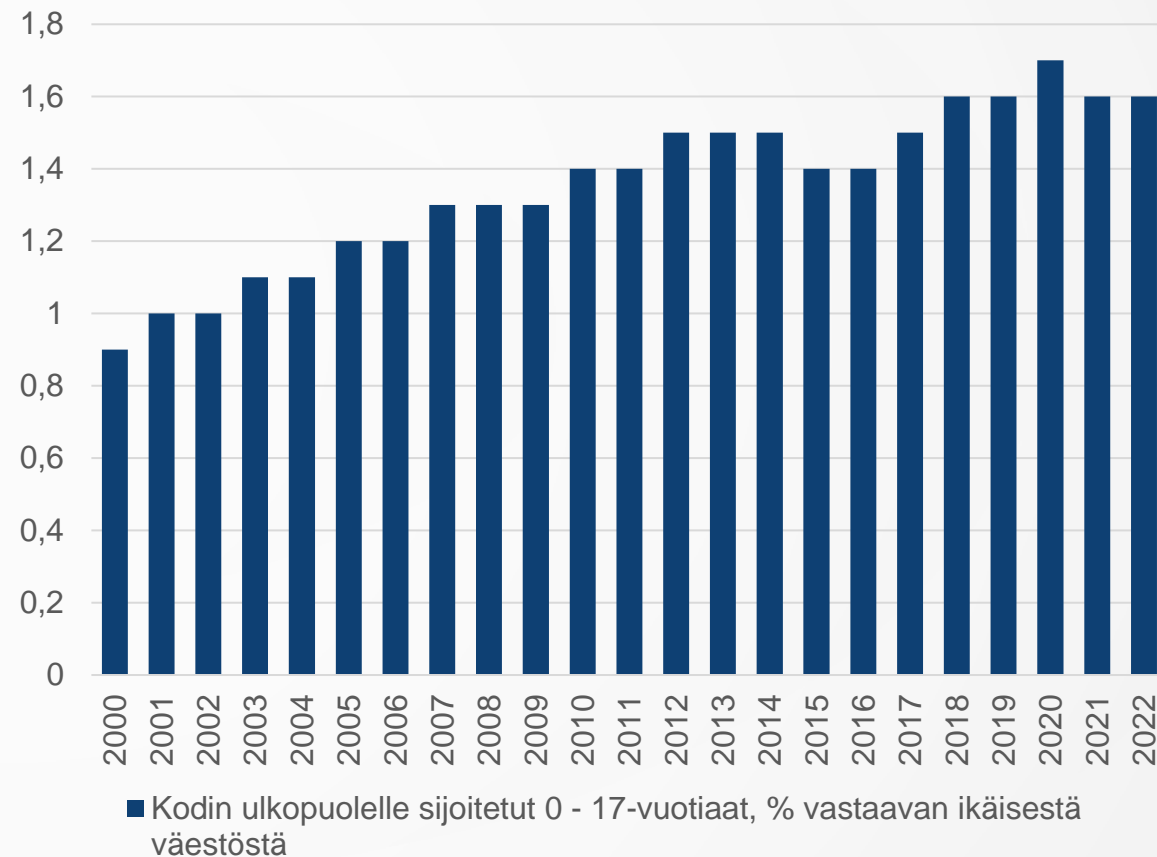
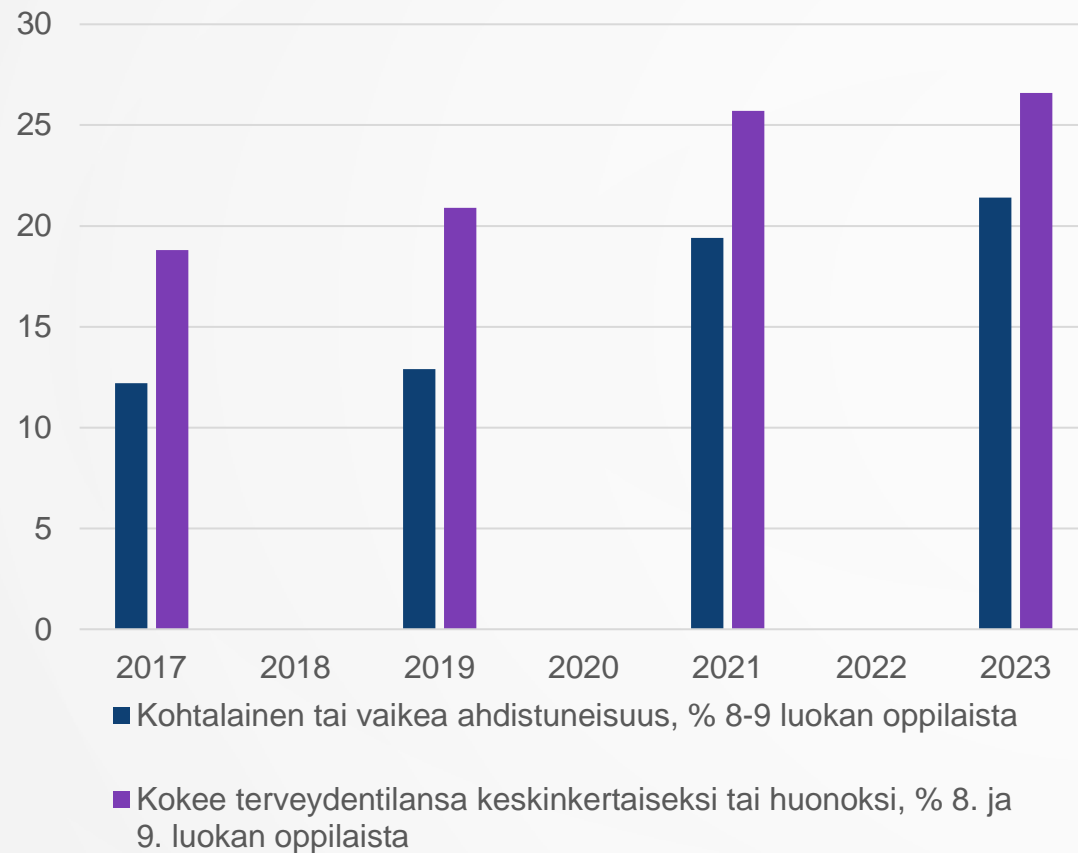

ENSIMMÄINEN KYSYMYS ON, MIHIN HYVINVOINTIALUE VOI VAIKUTTAA?

- Suoraan pahoinvointiin ja tarpeeseen
 - Varhainen tunnistaminen ja puuttuminen
 - Painopisteen siirtäminen alkupäähän
 - Lapsen/nuoren ja perheen kannalta OIKEASTI integroidut palvelut
- Epäsuorasti hyvinvointiin ja terveyteen
 - Yhteistyö kuntien kanssa
 - HVA:lla laaja ymmärrys hyvinvoinnista ja terveydestä sekä niihin vaikuttavista tekijöistä
→ miten tämä saadaan nykyistä tehokkaammin yhteiskunnan käyttöön?

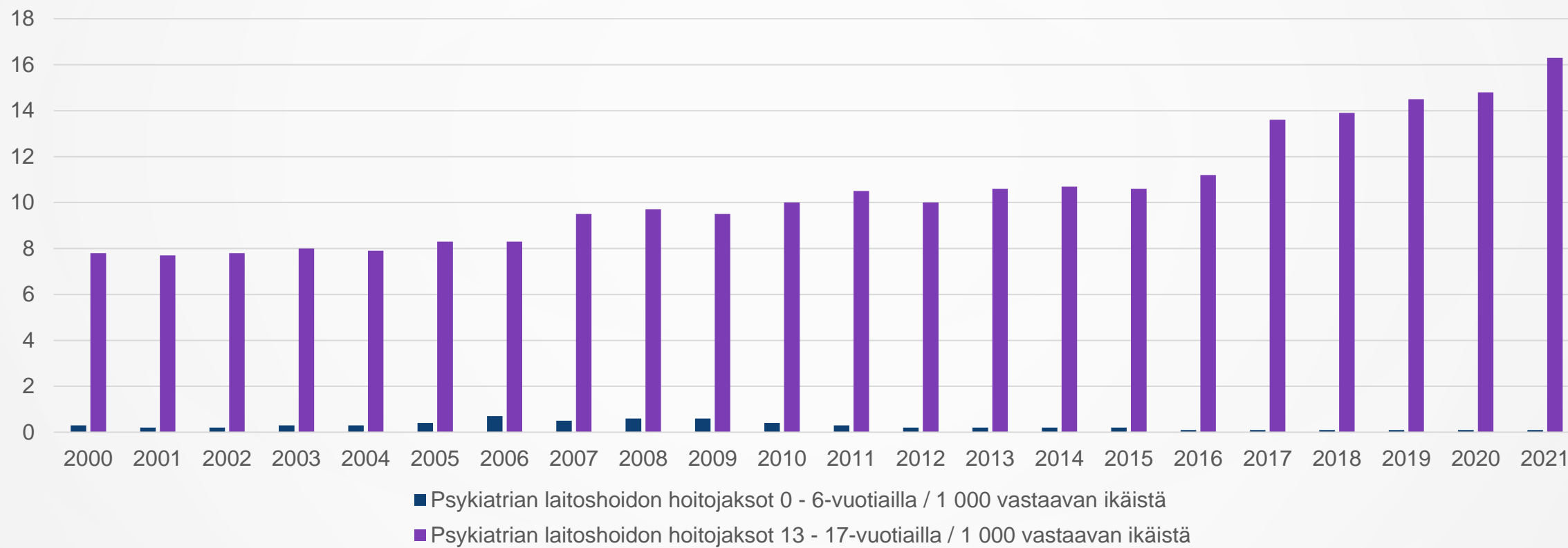

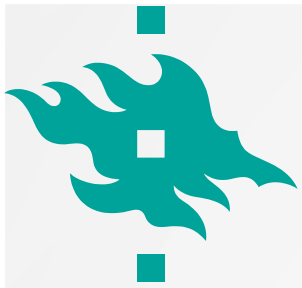
MITÄ TIETOA MEILLÄ ON?

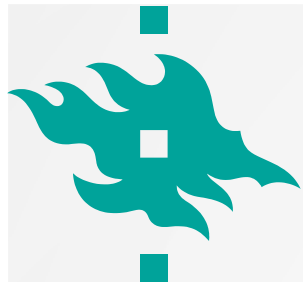
LASTEN JA NUORTEN PSYKIATRISET HOITOJAKSOT

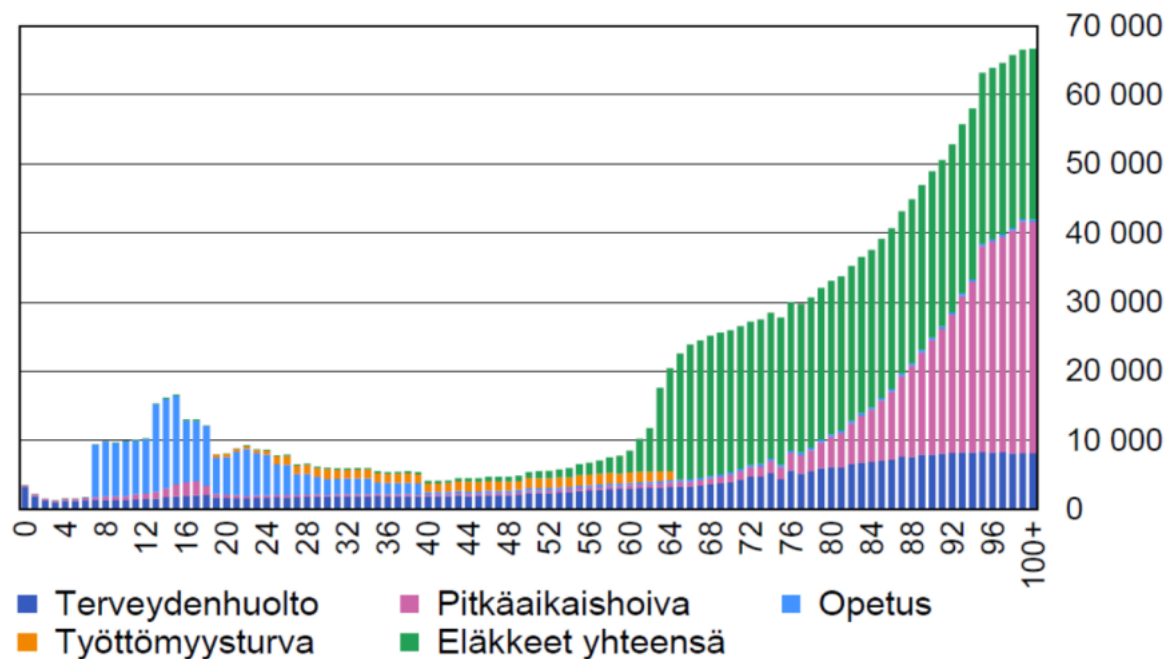
LIIKUNTA JA RAVINTO?

- Noin kolmasosa (36 %) kaikista 7–15-vuotiaista lapsista ja nuorista saavutti liikkumissuosituksen vuonna 2022. Vastaava osuus vuonna 2018 oli 38 % (Kokko ym. 2019). (Liitu-tutkimus)
- Ylipainoisuus ja lihavuus on selvästi yleistynyt lapsilla ja nuorilla. 2–16 vuotiaista pojista 27 % ja tytöistä 18 % oli vähintään ylipainoisia vuonna 2018
- Mitä hyvinvointialue voi tehdä näissä asioissa?

MILLÄ PERIAATTEELLA PRIORISOIMME JULKISTA RAHANKÄYTTÖÄ?

Ikäsidonnaiset menot ikäluokittain 2019
euroa henkeä kohden, keskiarvo

Lähde: STM:n kehittämä SOME-malli, VM

- Kestävyys?
- Vaikuttavuus?
- Tarve?
- Oikeudenmukaisuus?
- ...

KUN KATSOO EDELLÄ OLLEITA INDIKAATTOREITA

- Herää kysymyksiä:
 - Kohdennetaanko lapsille ja nuorille (+perheet) tukea ja palveluita tarpeeseen pohjaten?
 - Mikä on eri palveluiden vaikuttavuus? Seurataanko sitä? Tehdäänkö sen pohjalta muutoksia?
 - Hyvinvointialueiden kautta paremmat mahdollisuudet integroida sote-palveluita, mutta toisaalta eriytyykö hyte-palvelut?
- Avainasemassa on, nähdäänkö lasten ja nuorten hyvinvointi ja terveys niin tärkeäksi, että pyritään vaikuttamaan asiaan laajasti yhteiskunnallisesti
- Ottavatko hyvinvointialueet kuljettajan paikan vai toimivatko edelleen reaktiivisesti?

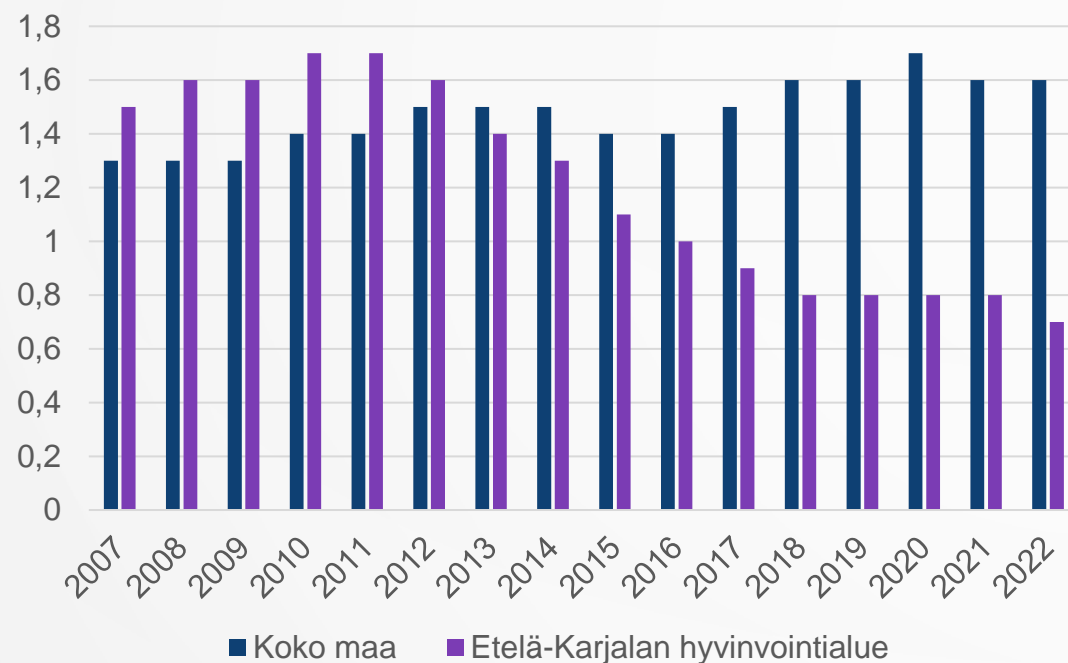

VOIKO HYVINVOINTIALUE VAIKUTTAA?

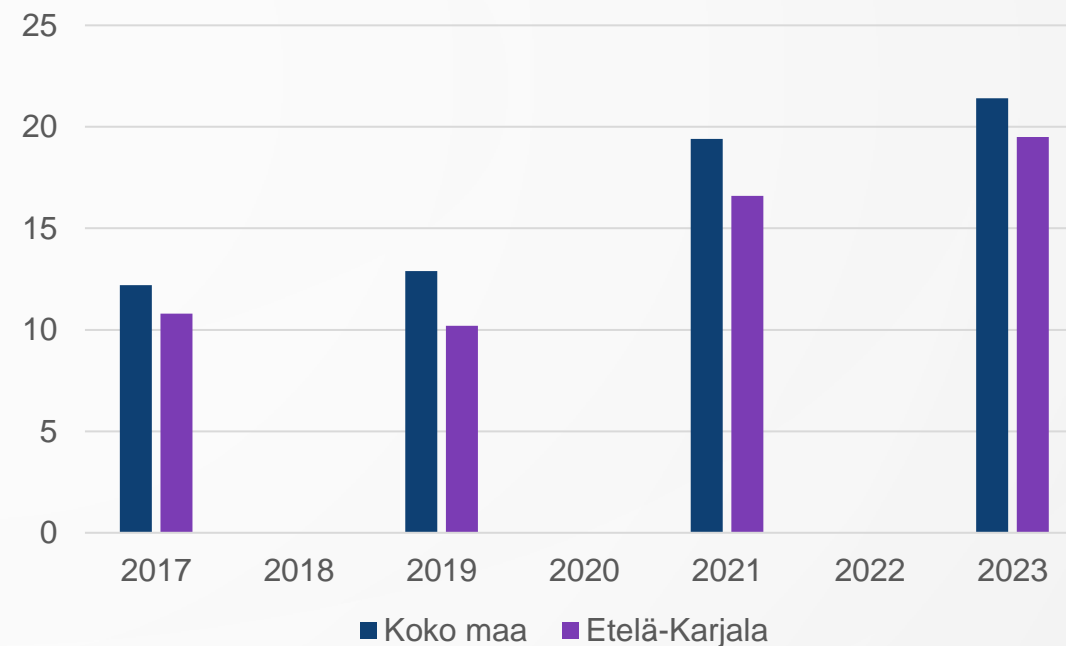

OSITTAIN AINAKIN VOI

Kodin ulkopuolelle sijoitetut 0 - 17-vuotiaat, %
vastaavan ikäisestä väestöstä

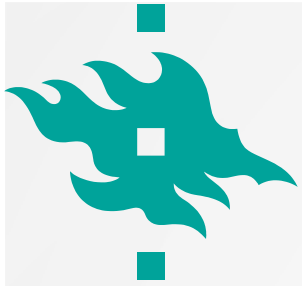
Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus,
% 8. ja 9. luokan oppilaista

SOTE-PALVELUISSA ON KESKITYTTY, HOITON JA HOIVAAN, MUTTA ONKO HUOLENPITOON?

- Kun asiakas tarvitsee useita eri palveluita tilapäisesti tai pidempään, kuka pitää huolta:
 - Palvelukokonaisuuden kasaamisesta
 - Palveluiden koordinaatiosta ja/tai integraatiosta
 - Palveluiden jatkuvuudesta
- Asiakas, omainen, erikoistunut huolenpitäjä (case manager), joku ammattilainen?

SOTE-PALVELUISSA ON KESKITYTTY, HOITON JA HOIVAAN, MUTTA ONKO HUOLENPITOON?

- Kun asiakas tarvitsee useita eri palveluita tilapäisesti tai pidempään, kuka pitää huolta:
 - Palvelukokonaisuuden kasaamisesta
 - Palveluiden koordinaatiosta ja/tai integraatiosta
 - Palveluiden jatkuvuudesta
- **Asiakas, omainen**, erikoistunut huolenpitäjä (case manager), joku ammattilainen?

MITEN HYVINVOINTIALUEET JA KUNNAT VOISIVAT TEHOKKAASTI TUKEA LASTEN JA NUORTEN TERVEYTTÄ?

- Asukas-/asiakas-/potilassegmentointi
 - Kaikille samaa kaikkea, vai tarpeen mukainen palveluiden kohdennus
 - Tunnistetaanko ja puututaanko oikeasti varhaisessa vaiheessa?
- Palveluiden (ml. ympäristön ja rakenteiden) vaikuttavuuden systemaattinen arviointi
 - Edellyttää vaikutusketjujen tunnistamista ja sekä lyhyen että pitkän aikavälin seuranta (ks. esim. Itlan tutkimuksia aiheesta)
 - Toimenpiteet arkivaikuttavuustiedon pohjalta
- Minkä palveluiden integroinnista on hyötyä lapsen/nuoren/perheen kannalta?
 - Mittareina palveluiden sujuvuus, jatkuvuus ja vaikuttavuus
 - Asiantuntemuksen hyödyntäminen laajasti yhteiskunnan käyttöön
- Palveluiden priorisointi
 - Rahat ja henkilöstö tiukilla kaikilla, nyt on ensiarvoisen tärkeää panostaa avoimeen, tietoiseen priorisointiin → resurssien kohdentaminen arvojen ja yhteisten periaatteiden pohjalta